

Майструк О. М.
аспірант
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ПОГЛЯДИ В.Н. КАРАЗІНА НА РОЗВИТОК ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХІХ СТ.)

В умовах глобалізаційних впливів та швидкоплинності суспільства виникає необхідність у зверненні до творчої спадщини забутих освітніх діячів і педагогів минулого, що завжди була предметом дослідження істориків педагогіки. Відтак, серед видатних вітчизняних педагогів-просвітників України була й залишається постать Василя Назаровича Каразіна, творча спадщина якого недостатньо висвітлена у дослідженнях учених історико-педагогічної науки. На сучасному етапі просвітницько-педагогічні ідеї В. Н. Каразіна висвітлено у працях Н. М. Березюк, А. Г. Бolečуха, Ю. Є. Грачової, В. В. Кравченка, С. М. Куделка, Н. О. Ніколаєнко, Л. В. Пироженко, О. А. Узбек, А. В. Хрідочкіна та ін.

Василь Каразін (1773-1842 рр.) - громадський діяч, просвітник і винахідник, якого можна віднести до найосвіченіших особистостей свого часу. Він був ініціатором створення першого у світі Міністерства народного просвітництва (1802 р.), Харківського університету (1804 р.), організатором Філотехнічного товариства (1811 р.), і насамкінець, людина, діями і вчинками якого пишуться його нащадки.

Характерною рисою для педагогічних поглядів В. Н. Каразіна була думка про поширення ідей просвітництва серед населення, проте у його спадщині немає окремої праці з проблем освіти. Зокрема, Василь Каразін порушував питання жіночої освіти. Погляди Василя Каразіна на проблему освіченості жінок задля виховання дітей простежуються у його працях «Про виховання жіночої статі в нижчих станах», «Чиста правда без найменшого прикрашання і прибільшення», «Перехід Харківського Інституту шляхетних дівчат» тощо.

В. Н. Каразін порушував питання щодо призначення жінки з нижчого стану і необхідності розвитку жіночого виховання й освіти. Відтак, розроблений

ним проект «Про виховання жіночої статі в нижчих станах» був спрямований на здобуття освіти жінок-трудівниць. За цим проектом було передбачено створити особливий тип школи для найбідніших дітей Харкова, щоб готувати народних учительок, бо це є головним завданням держави. Важливою справою у вихованні дівчат із простого стану автор називав жіночу працю, що розподілялася за природними здібностями. Тож на думку В. Каразіна, такий заклад є не тільки навчальним, а й благодійним, метою якого є поширення серед народу патріотизму, людяності й добрих звичаїв [1, с. 598-599].

Разом із тим, В.Н. Каразін зазначав, що окрім навчання й виховання дітей в школах учительками, потрібне й домашнє виховання, яке б забезпечувало в повній мірі жінка-матір. Тому для успішного домашнього виховання жінок, їм вкрай необхідно здобувати освіту. Адже, «щоб виховати хлопчиків різних станів, чи то воїна, чи то служителя церкви майбутнім матерям потрібні різні знання, уміння і навички» [1, с. 597]. Просвітник підкреслював, що вплив жінок на громадське життя і на життя держави далеко перевершує всі інші, оскільки «воно починається разом з фізичним буттям, разом із зародженням людини в материнській утробі» [1, с. 597].

Відтак, дослідження позицій Василя Каразіна щодо значення розвитку жіночої освіти у вихованні підростаючого покоління дає змогу використати його творчий доробок у процесі розбудови сучасної системи освіти. Відтак перспективними науковими розвідками вважаємо дослідження спадщини В. Н. Каразіна у галузі науково-дослідницької діяльності.

Література

1. Каразин, В. Н. О воспитании женского пола в низших состояниях / В. Н. Каразин // Сочинения, письма и бумаги В. Н. Каразина, собранные и редактированные проф. Д. И. Багалеем. - Х. : Изд-во Харьк. ун-та, 1910. - С. 596 - 599.